

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ – ПРАВНИ ФАКУЛТЕТ

Библиотека
ПРИРУЧНИЦИ

Андреја Катанчевић

РИМСКО ПРАВО

ОДАБРАНА ПРЕДАВАЊА

Андреја Катанчевић
РИМСКО ПРАВО
ОДАБРАНА ПРЕДАВАЊА

Издавач

Универзитет у Београду – Правни факултет
Центар за издаваштво

За издавача

Проф. др Бојан Милисављевић, декан

Управник Центра за издаваштво

Проф. др Душан В. Поповић

Рецензенти

Томислав Карловић

Огњен Вујовић

© Универзитет у Београду – Правни факултет, 2026.

Сва права задржана. Није дозвољено да било који део ове књиге буде снимљен, емитован или репродукован на било који начин, укључујући, али не ограничавајући се на фотокопирање, фотографију, магнетни упис или било који други вид записа, без претходне сагласности аутора и издавача.

www.ius.bg.ac.rs

Ани, Сѐефану и Мили

САДРЖАЈ

ПРЕДГОВОР	11
-----------------	----

1. ИСТОРИЈА

1.1. ЗАШТО РИМСКО ПРАВО?	15
1.2. ИЗВОРИ ПРАВА	21
1.2.1. Закони	21
1.2.2. Правна наука	26
1.2.3. Едикти магистрата	30
1.2.4. Сенатске одлуке	32
1.2.5. Принцепсове конституције	33
1.2.6. Терминолошке напомене	35
1.2.7. Јустинијанова кодификација	36
1.3. ИЗВОРИ САЗНАЊА	41

2. ИНСТИТУТИ

2.1. ПОДЕЛЕ ПРАВА	47
2.2. <i>IUS QUOD AD ACTIONES PERTINET</i> - СУДСКИ ПОСТУПАК	49
2.2.1. <i>Actio</i>	49
2.2.2. Историјски развој римског грађанског судског поступка	50
2.2.2.1. Легисакциони поступак	50
2.2.2.1.1. Пред магистратом	50

2.2.2.1.2. Пред судијом	52
2.2.2.1.3. Извршење	53
2.2.2.2. Формуларни поступак	54
2.2.2.2.1. Ебуцијев закон	54
2.2.2.2.2. Делови и додаци формуле	55
2.2.2.2.3. Остале особине формуларног поступка	57
2.2.2.2.4. Процесна средства	58
2.2.2.3. Екстраординарни поступак	60
2.3. <i>IUS QUOD AD PERSONAS PERTINET</i> – СТАТУСНО ПРАВО	65
2.3.1. Увод	65
2.3.2. Правна способност	66
2.3.3. Пословна способност	72
2.3.4. Сродство	73
2.3.5. Брак	75
2.4. НАСЛЕДНО ПРАВО	79
2.4.1. Увод	79
2.4.2. Тестамент	81
2.4.3. Интестатско наслеђивање	84
2.5. СТВАРНО ПРАВО	87
2.5.1. Увод	87
2.5.2. Ствар	89
2.5.3. Државина	92
2.5.4. Својина	96
2.5.4.1. Садржина	96
2.5.4.2. Врсте	97
2.5.4.3. Стицање	99
2.5.4.3.1. Поделе	99
2.5.4.3.2. Поједини начини	100
2.5.4.3.2.1. Манципација (<i>mancipatio</i>)	100
2.5.4.3.2.2. Судска цесија (<i>in iure cessio</i>)	101
2.5.4.3.2.3. Предаја (<i>traditio</i>)	101
2.5.4.3.2.4. Окупација (<i>occupatio</i>)	102
2.5.4.3.2.5. Прираштај (<i>accessio</i>)	103
2.5.4.3.2.6. Прерада (<i>specificatio</i>)	104
2.5.4.3.2.7. Мешање (<i>commixtio, confusio</i>)	104

2.5.4.3.2.8. Проналазак блага (<i>inventio thesauri</i>)...	105
2.5.4.3.2.9. Стицање својине на плодовима	105
2.5.4.3.2.10. Одржај (<i>usucapio</i>)	106
2.5.4.4. Заштита	108
2.5.5. Службености (<i>servitutes</i>)	109
2.5.6. Заложно право и залога	112
2.5.6.1. Фидуција (<i>fiducia</i>)	113
2.5.6.2. Пигнус (<i>pignus</i>)	114
2.5.6.3. Хипотека (<i>hypotheca</i>)	115
2.6. ОБЛИГАЦИОНО ПРАВО	119
2.6.1. Општи део	119
2.6.1.1. Престација (<i>praestatio</i>)	119
2.6.1.2. Облигације са више субјеката	121
2.6.1.3. Природне облигације (<i>obligationes naturales</i>)	122
2.6.1.4. Јемство (<i>fidepromissio</i>)	123
2.6.2. Извори облигација	124
2.6.2.1. Врсте извора облигација	124
2.6.2.2. Контракти	124
2.6.2.2.1. Сагласност воља	124
2.6.2.2.2. Подела контраката	126
2.6.2.2.3. Накнада штете	128
2.6.2.2.4. Стипулација (<i>stipulatio</i>)	133
2.6.2.2.5. Експенсилација (<i>expensilatio</i>)	134
2.6.2.2.6. Зајам	134
2.6.2.2.7. Послуга (<i>commodatum</i>)	135
2.6.2.2.8. Остава (<i>depositum</i>)	136
2.6.2.2.9. Пигнус (<i>pignus</i>)	136
2.6.2.2.10. Фидуција (<i>fiducia</i>)	137
2.6.2.2.11. Купопродаја (<i>emptio venditio</i>)	137
2.6.2.2.12. Закуп (<i>locatio conductio rei</i>)	140
2.6.2.2.13. Најам радне снаге (<i>locatio conductio operis faciendi</i>)	140
2.6.2.2.14. Уговор о делу (<i>locatio conductio operis faciendi</i>)	141
2.6.2.2.15. Налог (<i>mandatum</i>)	142
2.6.2.2.16. Ортаклук (<i>societas</i>)	143
2.6.2.2.17. Неименовани уговори (<i>contractus innominati</i>)	145

2.6.2.3. Квазиконтракти.....	145
2.6.2.3.1. Назив.....	145
2.6.2.3.2. Правно неосновано обогаћење (<i>condictio sine causa</i>).....	146
2.6.2.3.3. Случајна заједница имовине (<i>communio incidens</i>).....	147
2.6.2.3.4. Пословодство без налога (<i>negotiorum gestio</i>), туторство (<i>tutela</i>), легат (<i>legatum</i>).....	147
2.3.2.4. Деликти (<i>delicta</i>).....	149
2.3.2.4.1. Опште особине	149
2.3.2.4.2. Инјурија (<i>iniuria</i>).....	150
2.3.2.4.3. Крађа (<i>furtum</i>)	151
2.3.2.4.4. Противправно проузроковање штете (<i>damnum iniuria datum</i>)	152
2.3.2.5. Квазиделикти	153